

Klankbordgroep Handboek risicozonering windturbines

Croeselaan 15
3521 BJ Utrecht
Postbus 8242
3503 RE Utrecht
www.rvo.nl

Contactpersoon
Johannes van Steenis
adviseur hernieuwbare energie

T 088 602 3415
M 06 52 47 13 79
johannes.vansteen@rvo.nl

verslag

Bespreking 18 januari 2016

Datum
18 januari 2016

Omschrijving	Klankbordgroep Handboek risicozonering windturbines
Vergaderdatum en -tijd	18 januari 2016 10.00 - 12.00
Vergaderplaats	RVO.nl Utrecht , N-Brabantzaal
Aanwezig	Tom van der Linde, Jacobine Aalbers (Antea), Evert de Zoeten (Eneco/ NWEA), Margreet Spoelstra (RIVM), Hans Cleijne (DNV GL), Frans Driessen (Velin), Rik Harmsen (NWEA), Chantal ter Braak (Tennet), Johannes van Steenis (RVO.nl, vz + notulen);
Afwezig	Ger van Amerongen, Kees Theune (I&M), Henk Kouwenhoven, Martin Ars (NUON/ NWEA), Paul Kassenberg (deels telefonisch) Marc Dröge (Gasunie), Margriet Bakker (RWS), John Sandbrink (ProRail), Martijn Huijskes (Port of Rotterdam, ziek), Verona Visser (RWS), Judith Vlot (RVO.nl), Wiebe Mulder (Tennet)
Kopie aan	

1. **Opening, agenda, verslag**

Agenda en verslagen 11 mei en 7 oktober 2015 akkoord. Actiepunten eerst besproken.

2. **Aktiepunten verslag 7 oktober**

Actiepuntenlijst doorgenomen en opgeschoond. Zie ook hieronder.

IPR/ MR: Invloed is meestal heel klein. Dit is zelden een probleem, maar kost wel tijd. Meenemen bij een volgende actualisatie van het handboek. Dat kan bij de invoering van de nieuwe omgevingswet zijn, tenzij er al eerder behoefte aan is. Anders is het gewenst om rust op dit front te hebben en niet steeds het handboek te wijzigen.

Belangenafweging bij buisleidingen (Gasunie):

Gasunie heeft een suggestie gedaan naar IenM over aanpassing BEVB en REVB. NWEA is in overleg met Gasunie. 10-6 contour buiten belemmeringsstrook kan onder voorwaarden acceptabel zijn. Gasunie wil ook voor risicovolle installaties stringentere voorwaarden.

Blijft voorlopig op de agenda staan.

Evert: Het is moeilijk om hard te maken, dat 2* nominaal niet mogelijk is. Op de agenda laten staan.

Datum
26 november 2014

3. Vervolg klankbordgroep, Antea kennistafels, omgevingswet

Johannes geeft aan, dat de opdracht voor de organisatie van de klankbord in 2016 van IenM verschoven is van RVO.nl naar Rijkswaterstaat. Maarten Scheffer van RWS weet echter nog niet wie dat gaat oppakken. De overdracht moet dus ook nog plaatsvinden. Vooralsnog wil Johannes wel (agenda)lid blijven van de klankbordgroep.

Tom van der Linde geeft aan dat de Antea kennistafels, mede gefinancierd door IenM, in 2016 ook doorgaan. Een volgende bijeenkomst is in maart. Belangstellenden kunnen zich melden bij Tom. Deze kennistafels hebben een ander doel dan de klankbordgroep. Waar de klankbordgroep meer de actualisering van het handboek moet begeleiden en strategische knelpunten moet oplossen worden in de Antea kennistafels meer praktijkcasussen besproken en ervaringen onder andere ook van bevoegde gezagen als milieudiensten en gemeenten uitgewisseld. Er zijn nu 3 kennistafels door Antea georganiseerd. Het is gewenst als beiden naast elkaar blijven bestaan.

Websites:

Johannes geeft aan de bestaande RVO website www.windenergie.nl met daarop de actuele informatie over het handboek overgenomen zal worden door een nieuwe website die door een groep onder leiding van EZ zal worden opgezet. Antea heeft ook een website over veiligheid en windturbines. De informatie op deze websites moet op elkaar worden aangepast.

Extra wens Tennet (en Gasunie): Breng alle bestaande en vergunde windturbines (exact) in kaart.

Is Windstats van Bosch en van Rijn wel compleet? Is dit een (Rijks)overheidstaak? Kunnen we registratie verplicht stellen analoog aan register gevaarlijke stoffen? Kunnen incidenten ook opgenomen worden? Gewenst voor planning lange afstands infrastructuur.

Johannes zal dit intern nader bespreken.

Omgevingswet

Johannes zal vragen naar een terugkoppeling van IenM over opname van handboek in nieuwe omgevingswet:

Reactie Kees Theune (IenM):

Nieuwe omgevingswet wordt begin 2018 verwacht in planning. Aanpassingen worden momenteel nog op besluitenniveau doorgevoerd. Er is nog geen tekst over verwijzing naar het handboek risicozonering windturbines.

Logische lijn is in zijn algemeenheid tot heden: norm (10-6) in de besluiten. Later volgen de regelingen. Daarin staat de methodiek. Die verwijst naar bv een handleiding of het handboek (rekening houdend met flexibiliteit).

Verder is er ook het project veiligheid en risico's vernieuwing omgevings veiligheidsbeleid. Hierin komt ook het dominoeffect naar voren.

4. Rekenmodel en berekeningen invloed luchtkrachten Antea. (zie ook separate presentatiesheets)

Reacties kunnen door de reactiegever zelf rond worden gestuurd naar de andere leden van de klankbordgroep, zodat iedereen weet wat er gereageerd is.

Margreet: Er is voor gekozen om in Excel de faalfrequenties van windturbines te berekenen en dat in te voeren in Carola. Daarbij wordt nu niet gerekend met luchtkrachten, want dat geeft teveel onduidelijkheid en onzekerheid over de rekenmethode.

Carola wordt gebouwd door ATP. De user specification requirements worden nu opgesteld door Jan Hekman. Dat moet deze maand gereed zijn als Jan Hekman weer beter is.

Velin (Frans) wil ook andere leidingen in Carola opnemen. Dat wordt een apart traject.

De klankbordgroep kan aangeven wat en hoe ze het willen. Als er meer duidelijkheid is zal Margreet zorgen dat de belanghebbenden er verder bij betrokken worden.

Carola rekent met een additionele faalkans door windturbines. De tussenresultaten (additionele faalkans) moet zichtbaar blijven.

Tennet (Chantal) vraagt of er voor hoogspanning een eenvoudiger model ontwikkeld kan worden. RIVM heeft alleen opdracht voor leidingen en niet voor hoogspanningskabels. Chantal zal bekijken of er in België een rekentool beschikbaar is.

Bekeken moet worden in hoeverre de tool ook bruikbaar wordt voor ondergrondse hoogspanningskabels.

De vertegenwoordigde adviesbureaus (DNV GL en Antea) hebben ook geen goed model voor hoogspanning. Dit moet op de agenda blijven.

Presentatie over invloed meenemen luchtkrachten (Jacobine Aalbers)

Jacobine geeft aan wat de invloed is van rekenen met en zonder luchtkrachten.

Dit op verzoek van Gasunie. Daarbij is niet de invloed van de windrichtingsverdeling meegenomen.

10-5 en 10-6 contour wordt met meenemen luchtkrachten kleiner; nominale worpafstand kan groter worden. Bij overtoeren wordt die kleiner. Geanalyseerd is wat nodig is om de berekening eenduidig vast te leggen.

Presentatie zal rondgestuurd worden door Jacobine.

Kan bij update handboek verder worden uitgezocht. Dan ook beslissen of windrichtingsverdeling meegenomen moet worden.

Hans suggereert om eens schaalproeven te doen en bijvoorbeeld door een afstudeerder te laten uitzoeken. Verder geeft hij aan, dat breuk bij windturbines vooral plaats vindt bij hogere windsnelheden.

Paul benadrukt het belang van eenduidigheid bij berekeningen. Nu komen verschillende adviseurs met verschillende uitkomsten.

Jacobine biedt aan een kort beslismemo te maken over rekenen met luchtkrachten voor het volgende overleg.

5. Rapport scheidingsafstanden windturbines en pijpleidingen

In dit Belgische rapport wordt beargumenteerd, dat afgebroken bladen geen risico vormen voor hogedruk gasleidingen. Het gaat uit van een trillingsmodel ipv explosiemodel.

Omdat Paul niet lijfelijk aanwezig was wordt dit onderwerp verder verschoven naar het volgende overleg.

Alle reacties kunnen naar Paul worden gestuurd met een cc naar de andere leden van de klankbordgroep.

6. Industrieterreinen

De belangenafweging bij industrieterreinen is een vrij onontgonnen gebied. Wat is acceptabel en welke criteria hanteer je dan. Wordt doorgeschoven naar volgend overleg.

7. Herstructurering handboek

Wegens tijdgebrek en afwezigheid van Paul verschoven naar volgend overleg.

Volgende reguliere afspraak klankbordgroep: over circa 3 maanden: medio april 2016.

De klankbordgroep geeft aan, dat een overlegfrequentie van eens per 3 maanden gewenst is.

Afhankelijk van ontwikkelingen prikt RWS (of Johannes) een datum in april. (via datumprikker?!)

Agendapunten volgend overleg (naast actiepunten):

- rekenmodellen leidingen (en hoogspanning): laatste ontwikkelingen; Belgisch rapport scheidingsafstanden...
- rekenen met luchtkrachten
- Industrieterreinen
- Herstructurering handboek.
- Handreikingen afweging belangen
- 10% gasleidingen en hoogspanning

Aktiepuntenlijst 18 januari 2016 regulier overleg HRW

Datum

26 november 2014

	Actie	door	verslag	gereed	Opm.
1	Terugkoppeling opnemen handboek in omgevingswetgeving	Johannes	18jan16	ja	Zie verslag 18jan16
2	Kaart bestaande en vergunde windturbines intern bespreken	Johannes	18 jan16	Apr 16	
3	Voorwaarden beschikbaar maken rekenmodel Antea	Antea	7 okt	Feb 16	
4	sheets luchtkrachten rondsturen en kort beslismemo maken	Antea (Jacobine)	18jan16	April 16	
5	Overdracht bespreken	RWS/ RVO.nl	18jan16	Feb 16	Afh. Van RWS
6	Afstemmen websites	RVO/ EZ/ Antea	18jan16	1 ^e helft 2016	
7	Luchtkrachten meenemen?		18jan16		Voor update handboek
8	Afwegingshandreikingen opnemen? Bespreken met I&M	RVO.nl, IenM (Johannes, Judith)	11Mei 15	Feb 16	Blijft actueel
9	Laatste stand van zaken wind op waterkeringen rondsturen (mail)	RWS (Margriet)	11 mei 15	Feb 16	Nieuwe ontwikkelingen blijven volgen.
10	Uitzoeken IPR/ MR bij ProRail en RWS		26nov14	Bij volgend handboek	
11	Reactie op Beschrijving belangenafwegingen Gasunie		26nov14		Voorlopig op agenda laten staan
12	Tekstvoorstel 10% gasstations en Tennet	Gasunie/ Tennet (Paul/ Chantal)	11mei 15		Voorlopig op agenda laten staan
13	Kan moderne turbine 2* nominaal halen?		11 mei15		Voorlopig op agenda laten staan
14	Tabel 4 HRW: klopt de 5 ^e bullit/ criterium ashoogte + ½ rotordiameter of moet dit ashoogte + 1/3e wieklengte zijn?		11 mei15		Bekijken bij herziening handboek
15	Casuïstiek mitigerende maatregelen bijhouden	allen	26nov14	doorlopend	
16	Rekentool voor hoogspanning. En ontwikkelingen Carola.	Margreet, Chantal	18jan16		Op agenda houden